

Vergaderjaar 2008–2009

30 825

Ecologische hoofdstructuur

Nr. 29

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Blok (VVD), Ten Hoopen (CDA), Weekers (VVD), Van Haersma Buma (CDA), De Nerée tot Babberich (CDA), Aptroot (VVD), voorzitter, Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Omtzigt (CDA), Koşer Kaya (D66), Luijben (SP), Van der Veen (PvdA), Kalma (PvdA), Van Gerven (SP), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Cramer (CU), Van Dijck (PVV), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD), Heijnen (PvdA), Tang (PvdA), Vos (PvdA), ondervoorzitter, Bashir (SP), Sap (GL) en Vacature (CDA).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Van der Burg (VVD), Jonker (CDA), Snijder-Hazelhoff (VVD), De Vries (CDA), Van Hijum (CDA), Van Beek (VVD), Boekestijn (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Van der Ham (D66), Gerkens (SP), Vermeij (PvdA), Kuiken (PvdA), Kant (SP), Vacature (CDA), Anker (CU), De Roon (PVV), Irrgang (SP), Thieme (PvdD), Linhard (PvdA), Besselink (PvdA), Depla (PvdA), Roemer (SP), Vendrik (GL) en Mastwijk (CDA).

² Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), ondervoorzitter, Schreijer-Pierik (CDA), Atsma (CDA), voorzitter, Poppe (SP), Waalkens (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Jager (CDA), Ormel (CDA), Koopmans (CDA), Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), Samsom (PvdA), Van Dijken (PvdA), Neppérus (VVD), Jansen (SP), Jacobi (PvdA), Cramer (CU), Koppejan (CDA), Graus (PVV), Zijlstra (VVD), Thieme (PvdD), Dibi (GL), Polderman (SP), Elias (VVD) en Linhard (PvdA).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Mastwijk (CDA), Ten Hoopen (CDA), Luijben (SP), Tang (PvdA), Boekestijn (VVD), Bilder (CDA), Biskop (CDA), Pieper (CDA), Koşer Kaya (D66), Van Leeuwen (SP), Eijsink (PvdA), Depla (PvdA), Van Baalen (VVD), Kant (SP), Blom (PvdA), Ortega-Martijn (CU), Van Heugten (CDA), Brinkman (PVV), Ten Broeke (VVD), Ouwehand (PvdD), Vendrik (GL), Lempens (SP), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD) en Van Dam (PvdA).

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 20 mei 2009

De commissie voor de Rijksuitgaven¹ en de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit² hebben een aantal vragen aan de Algemene Rekenkamer voorgelegd over het rapport «Ecologische hoofdstructuur; Terugblik 2009» (Kamerstuk 30 825, nr. 28).

De Algemene Rekenkamer heeft deze vragen beantwoord bij brief van 19 mei 2009.

Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Aptroot

De voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Atsma

De griffier van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Groen

1

De Dienst Landelijk Gebied voert alle aankopen en doorleveringen uit. In hoeverre is het mogelijk om op basis van de boekhouding van Dienst Landelijk Gebied een goed beeld te geven van de hoeveelheid gekochte ruilgrond en doorgeleverde EHS-grond per jaar?

Wij hebben de boekhouding van DLG niet onderzocht, dus het is ons niet bekend in hoeverre deze een goed beeld geeft. Om dezelfde reden is het voor ons helaas niet mogelijk een antwoord te geven op de vragen 2 tot en met 5.

Wel zijn wij van oordeel dat aanvullende rapportages vanuit de provincies en DLG gewenst zijn om een beter inzicht te krijgen in de voortgang van de EHS. Volgens de ILG-bestuursovereenkomsten zullen de provincies in de eerste ILG-periode (2007–2013) in totaal 19 928 ha nieuwe EHS-grond verwerven. Daarnaast zullen zij 17 456 ha ruilgrond, die in bezit is van Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL), ruilen voor grond binnen de EHS. Voor de ILG-rapportage hoeven de provincies alleen over de nieuwe EHS-grond te rapporteren. Daarbij hoeven ze niet aan te geven of die nieuwe grond binnen of buiten de EHS ligt. Over de ruilgrond van BBL hoeven zij niet te rapporteren.

2, 3, 4, 5 en 6

Is uit de boekhouding van de Dienst Landelijk Gebied op te maken of elke gekochte hectare ruilgrond ook daadwerkelijk geruild is tegen een dezelfde oppervlakte aan Ecologische hoofdstructuur (EHS)? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe ligt deze verhouding?

Houdt de Dienst Landelijk Gebied bij of grond die zij verwerft wel in de EHS ligt?

Houdt Dienst Landelijk Gebied bij ten behoeve van welke doelstelling grondverworven wordt?

Hoeveel hectare van de ruilgronden is verworven wel voor het doel «natuur», niet zijnde EHS?

In hoeverre is het nieuwe stelsel om natuurkwaliteit te bepalen een integraal stelsel voor de sturing op natuurkwaliteit? En welke gevolgen kan een sectorale benadering hebben voor de natuurkwaliteit?

Het nieuwe stelsel is integraal, omdat het een indeling in soorten natuur bevat (beheertypen en recreatietypen genoemd). Deze indeling zal door alle beheerders en betrokken overheden gebruikt worden. Het zal bovendien gebruikt worden voor zowel de financiering van het beheer als voor de vaststelling van natuurkwaliteit (monitoring en verantwoording). Dit maakt een duidelijke sturing op natuurkwaliteit mogelijk door onder meer eenduidige definities, doelen, kwaliteitscriteria en eisen aan milieucriteria, die gelden voor alle beheerders en overheden.

Overigens moeten de precieze kwaliteitscriteria en de hoogte van de beheerkosten en subsidies nog worden vastgesteld. Hoe dit nieuwe stelsel in de praktijk zal werken is nog niet bekend, omdat de praktische toepassing ervan nog niet uitgewerkt is.

7

Is het aantal nog te realiseren hectares EHS in de periode 2008–2018 in figuur 1 op blz. 8 van het rapport, derde kolom, inclusief of exclusief agrarisch beheer buiten de EHS?

De «nog te realiseren EHS 2008–2018» in figuur 1 (EHS die nog niet gereed is) is exclusief «agrarisch natuurbeheer buiten de EHS».

Eind 2007 was 120 217 ha EHS wel gereed. Dit is een optelsom van:

- 53 593 ha verworven en ingericht
- 7 209 ha gecontracteerd via particulier beheer

- 59 415 ha gecontracteerd via agrarisch natuurbeheer (inclusief agrarisch beheer buiten de EHS).

8

Is het aantal nog te realiseren hectares EHS in de periode 2008–2018 in figuur 1 op blz. 8 van het rapport, derde kolom, inclusief of exclusief ruilgronden?

De «nog te realiseren EHS 2008–2018» in figuur 1 (EHS die nog niet gereed is) is inclusief ruilgronden. Ruilgrond moet nog worden geruild voor grond binnen de EHS en vervolgens nog worden ingericht. Deze grond is daarom niet meegeteld in de hoeveelheid EHS die eind 2007 gereed was.

9

De Algemene Rekenkamer zet uiteen dat er 15 000 hectare ruilgrond is verworven in 2007, de minister voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) geeft zelf andere cijfers. Tot 53 000 hectare wordt genoemd. Welke van deze cijfers zijn juist?

In de Eerste voortgangsrapportage EHS groot project (pagina 7) vermeldt het Ministerie van LNV dat de hoeveelheid ruilgrond op 31 december 2007 ten behoeve van de EHS naar verwachting ongeveer 15 000 ha bedroeg. Dit getal hebben we overgenomen, met de aantekening dat over de hoeveelheid ruilgrond onduidelijkheid bestaat. Over de hoeveelheid ruilgronden circuleren namelijk verschillende getallen. Deze getallen hebben overigens geen betrekking op de hoeveelheid ruilgrond die in een jaar verworven is, maar op de totale hoeveelheid die eind dat jaar in bezit was van Bureau Beheer Landbouwgronden. De getallen zijn alle afkomstig van het Ministerie van LNV:

- 18 772 ha eind 2004 (Rapport EHS van de Algemene Rekenkamer, 2006);
- 27 500 ha eind 2006 (Natuurbalans 2008 van het Planbureau voor de Leefomgeving);
- 15 000 ha eind 2007, vermeld in de Eerste voortgangsrapportage EHS groot project van het Ministerie van LNV en overgenomen in de Terugblik EHS 2009 van de Algemene Rekenkamer.

Welke van deze cijfers juist zijn, konden we niet vaststellen. Wij hebben het ministerie tijdens ons terugblikonderzoek gevraagd naar een verklaring voor het verschil tussen de 15 000 ha in de Rapportage EHS groot project en de 27 500 ha in de Natuurbalans 2008. Volgens het ministerie moeten de getallen gelezen worden als getallen «bij benadering». De exacte duiding van de hoeveelheid ruilgronden wacht op de resultaten van Nulmeting op Kaart. Bij de opgave aan het Planbureau voor de Leefomgeving is volgens het ministerie een andere definitie van ruilgronden gebruikt, namelijk alle grond in bezit van BBL die is toegerekend aan de EHS. Van deze grond ligt volgens het ministerie ruim 8 000 ha ter plekke in de EHS of binnen lopende landinrichtingsprojecten en 14 000 ha buiten de begrenzing van de EHS. Het resterende verschil van 5 500 ha kon het ministerie niet verklaren en zou volgens het ministerie voort kunnen komen uit verschillende peildata.

Het getal van 53 000 ha heeft geen betrekking op ruilgronden, maar op grond die voor de EHS per 31 december 2007 was verworven en ingericht (brief van LNV van 13 oktober 2008 aan de Tweede Kamer). Zie ook figuur 4 van onze Terugblik EHS 2009, waar wij in kolom 2 melding maken van 53 593 ha.

10

De minister voor LNV licht toe dat de ervaring leert dat een derde direct op de juiste plek wordt verworven, kan de Algemene Rekenkamer nagaan of dit juist is? Kan de Algemene Rekenkamer in dit verband reageren op het Planbureau voor de Leefomgeving dat over 2008 aangeeft dat nauwelijks EHS-hectares zijn verworven.

Op basis van de bestaande informatie kunnen wij niet aangeven welk deel van de verworven gronden direct op de juiste plek wordt verworven. Provincies hoeven daar namelijk niet over te rapporteren (zie ons antwoord op vraag 1).

Het Planbureau voor de Leefomgeving ontvangt jaarlijks van het Ministerie van LNV voortgangscijfers over verwerving. Hieruit blijkt dat in 2005 en 2006 ongeveer 4 500 ha zijn verworven voor de nieuwe EHS. Dit zijn vooral toeberekenende ruilgronden. De oppervlakte ter plaatse binnen de EHS gerealiseerd is zeer beperkt in deze jaren. De oppervlakte ter plaatse verworven wordt jaarlijks door het PBL gerapporteerd.

11

Is het juist dat de taakstelling voor agrarisch natuurbeheer in de ILG-periode lager is dan op grond van het einddoel gehaald zou moeten worden?

Bij de start van het ILG op 1-1-2007 was er 60 623 ha agrarisch beheer (totaal binnen en buiten de EHS). Uitgaande van de aanname van het Ministerie van LNV dat een derde van het agrarisch beheer begin 2007 buiten de EHS lag, was de beginstand binnen de EHS dus 40 415 ha.¹ In de bestuursovereenkomsten met de provincies is overeengekomen het aantal hectares agrarisch beheer binnen de EHS in de ILG-periode 2007–2013 te verhogen naar 70 072 ha. Dat betekent een totale toename van 29 657 ha, wat overeenkomt met een gemiddelde toename van 4 237 ha per jaar. Daarnaast is in de ILG-bestuursovereenkomsten een taakstelling voor agrarisch beheer buiten de EHS opgenomen. De taakstelling voor agrarisch beheer binnen de EHS voor 2018 is 97 685 ha. Dat betekent dat het agrarisch beheer in de periode 2014–2018 nog met 27 613 ha uitgebreid zal moeten worden om de doelstelling voor 2018 te halen. Dat komt overeen met een gemiddelde toename van ruim 5 500 ha per jaar, gemiddeld ruim 1 250 ha meer dan in de periode 2007–2013.

12

Hoe worden instandhoudingdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden gekoppeld aan het nieuwe stelsel om natuurkwaliteit te bepalen?

Bij de index «natuur en landschap» is een «vertaaltabel» opgesteld, waarbij de soorten natuur in de index (beheertypen genoemd) gekoppeld kunnen worden aan habitattypen van de Habitatrichtlijn. De koppeling is niet helemaal één op één: onder een beheertype kunnen meerdere habitattypen vallen en andersom.

In het kader van Natura 2000 zijn landelijke instandhoudingsdoelen geformuleerd per te beschermen soort en habitattypen. Deze worden in de aanwijzingsbesluiten doorvertaald naar instandhoudingsdoelen per soort en habitatype voor dat gebied. Of en hoe deze instandhoudingsdoelen gekoppeld worden aan het nieuwe stelsel voor natuurkwaliteit, is nog niet uitgewerkt.

¹ We merken hierbij op dat deze inschatting van het Ministerie van LNV optimistisch is. Uit kaartanalyses die het ministerie destijds op ons verzoek uitvoerde, bleek namelijk dat begin 2005 iets meer dan de helft van het agrarisch beheer buiten de EHS lag (Algemene Rekenkamer, rapport EHS 2006, p. 31).